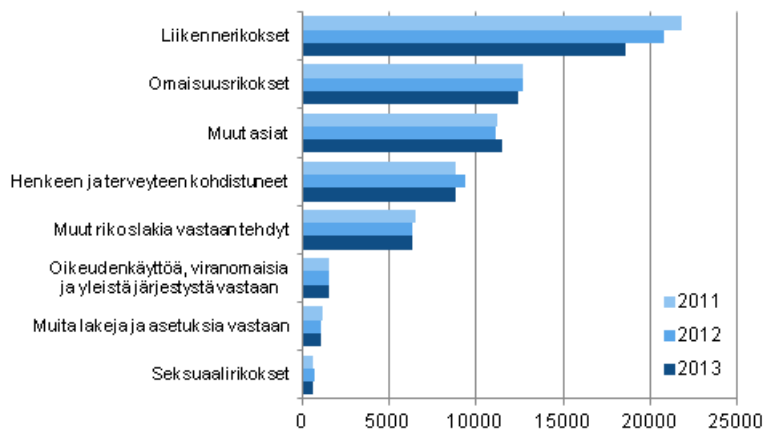

Käräjäoikeuksien rikosasioiden ratkaisut 2013

Käräjäoikeuksissa ratkaistujen rikosasioiden määrä väheni edelleen

Vuonna 2013 käräjäoikeuksissa ratkaistiin Tilastokeskuksen mukaan 60 700 rikosoikeudellista asiaa, mikä on 2 900 asiaa vähemmän kuin vuotta aiemmin. Rikoslakia vastaan tehtyjä asioita ratkaistiin 48 200 ja muita lakeja ja asetuksia vastaan tehtyjä rikosasioita 1 000. Lisäksi käräjäoikeudet ratkaisivat 11 500 muuta rikosoikeudellista asiaa. Käräjäoikeuteen joutui rikosoikeudellisissa asioissa vastaajaksi 73 000 henkilöä.

Käräjäoikeuksissa ratkaistut rikosoikeudelliset asiat 2011–2013

Eniten käräjäoikeuksissa käsiteltiin liikenne rikoksia, joita oli 31 prosenttia kaikista rikosasioista. Liikenne rikosten määrä pieni 11 prosenttia edellisestä vuodesta. Kaikki suurimmat liikenne rikosryhmät pienenevät vuonna 2013. Rattijuopumusasiat vähenivät 11 prosenttia, törkeät rattijuopumusasiat 12 prosenttia, vesi-, ilma- tai junaliikennejuopumukset 27 prosenttia ja liikenneturvallisuuden vaarantamiset 19 prosenttia. Ainoastaan törkeät liikenneturvallisuuden vaarantamiset pysyivät edellisen vuoden tasolla.

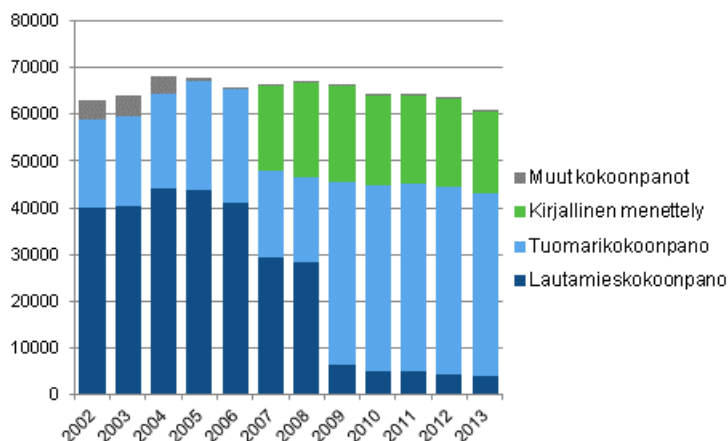
Omaisuusrikoksia ratkottiin käräjäoikeuksissa 2 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Määrällisesti eniten lisääntyivät näpistykset, suhteellisesti eniten taas salakuljetukset ja törkeät väärennökset. Kaksi suurinta omaisuusrikosryhmää, varkaudet ja petokset, pienenevät.

Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset vähenivät 6 prosenttia. Tämä johtui pääosin pahoinpitelyrikosten (ml. lievä ja törkeä pahoinpitely) vähenemisestä. Niin ikään seksuaalirikosjuttujen määrä käräjillä pieneni, mikä johtui raiskausrikosten vähenemistä yli viidenneksellä. Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön asiamäärät sen sijaan pysyivät edellisen vuoden tasolla. Huumausainerikokset (ml. myös valmistus ja käyttö) lisääntyivät, joskin törkeät huumausainerikokset vähenivät.

Lautamiesten osuus vähentynyt entisestään, 93 prosenttia ratkaisuisista tuomarikokoonpanossa tai kirjallisesti

Käräjäoikeudessa rikosasian pääkäsittely voidaan käydä joko lautamieskokoonpanossa, yhden tuomarin kokoonpanossa tai kolmen tuomarin kokoonpanossa. Lautamieskäsittelyn määrä on vähentynyt merkittävästi viime vuosina. Vuoden 2009 alussa voimaan tulleen lainmuutoksen myötä lautamiehet osallistuvat vain vakavimpien ja yhteiskunnallisesti merkittävimpien rikosten käsittelyyn. Vuonna 2013 lautamieskokoonpanossa ratkaistiin 3 900 asiaa eli 6 prosenttia käräjäoikeuksien rikosasioista. Lautamieskokoonpanossa ratkaistiin mm. kaikki tapot, 96 prosenttia lapsen seksuaalisista hyväksikäyttöasioista ja 94 prosenttia tuho- ja vahingon rikoksista. Lautamieskokoonpanossa asian käsittely kesti keskimäärin 5,3 kuukautta.

Käräjäoikeuksissa ratkaistujen rikosasioiden ratkaisukokoonpanot 2002–2013

Suurin osa käräjäoikeuksien rikosasioista ratkaistaan yhden tuomarin kokoonpanossa. Vuonna 2013 näitä asioita oli 39 200 eli 65 prosenttia asioista. Yhden tuomarin kokoonpanossa asian käsittelyyn kului keskimäärin 4,1 kuukautta.

Kirjallisessa menettelyssä ratkaistiin 17 400 asiaa eli 29 prosenttia rikosasioista. Kirjallista menettelyä rikosasioissa voidaan käyttää useimmissa lievissä ja tavallisissa rikoksissa. Edellytyksenä on, että vastaaja on tunnustanut teon ja suostunut kirjalliseen menettelyyn. Kirjallista menettelyä käytetään erityisesti liikenne- ja rikosten käsittelyyn. Vuonna 2013 vesi-, ilma- tai junaliikennejuopumuksista 78 prosenttia, rattijuopumuksista 67 prosenttia, törkeistä rattijuopumuksista 60 prosenttia ja törkeistä liikenneturvallisuuden vaarantamisista 57 prosenttia ratkaistiin kirjallisessa menettelyssä. Kirjallisessa menettelyssä käsiteltiin myös yli puolet salakuljetus- ja näpistysrikoksista. Kirjallisesti ratkaistujen rikosasioiden käsittelyyn kului keskimäärin 1,9 kuukautta.

Käräjäoikeuksien käsittelemistä rikosoikeudellisista asioista 50 prosenttia saatiin päätökseen alle kahdessa kuukaudessa. Yli puoli vuotta käsittely kesti 13 prosentissa asioista. Keskimäärin asian ratkaisuun käräjäoikeuksissa kului 3,5 kuukautta. Rikosasioiden kokonaiskäsittelyaika – rikoksen tekopäivästä käräjäoikeuden ratkaisuun – oli keskimäärin 10,8 kuukautta.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Käräjäoikeuksissa vireillä olleet rikosasiat hovioikeuspiireittäin ja käräjäoikeuksittain 2013	4
Liitetaulukko 2. Käräjäoikeuksissa ratkaistujen rikosasioiden käsittelyajat ratkaisukokoonpanon mukaan 2013	5
Liitetaulukko 3. Käräjäoikeuksissa vireillä olleet rikosasiat 2002–2013.....	5
Laatuseloste: Käräjäoikeuksien rikosasioiden ratkaisut.....	6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Käräjäoikeuksissa vireillä olleet rikosasiat hovioikeuspiireittäin ja käräjäoikeuksittain 2013

Hovioikeuspiiri/ Käräjäoikeus	Edelliseltä vuodelta siirtyneet asiat	Vuoden aikana saapuneet asiat	Vuoden aikana ratkaistut asiat	Seuraavaan vuoteen siirtyneet asiat
Alueet yhteensä	20 848	68 150	60 720	21 950
Helsingin hovioikeuspiiri	8 939	18 371	16 090	8 315
Espoo	1 143	2 349	2 201	984
Helsinki	5 974	9 950	8 362	5 402
Itä-Uusimaa	262	1 059	977	299
Tuusula	463	1 383	1 247	527
Vantaa	1 097	3 630	3 303	1 103
Itä-Suomen hovioikeuspiiri	1 943	8 261	7 642	2 046
Pohjois-Karjala	306	2 014	1 904	322
Kainuu	186	1 059	868	246
Pohjois-Savo	851	3 205	2 983	877
Etelä-Savo	600	1 983	1 887	601
Turun hovioikeuspiiri	4 099	16 616	14 397	4 826
Kanta-Häme	332	1 399	1 237	385
Länsi-Uusimaa	586	1 879	1 678	663
Pirkanmaa	1 518	7 092	6 092	1 736
Varsinais-Suomi	1 484	5 831	5 072	1 836
Ahvenanmaa	179	415	318	206
Vaasan hovioikeuspiiri	2 358	10 279	9 117	2 891
Keski-Suomi	666	3 398	3 007	839
Keski-Pohjanmaa	184	716	664	212
Satakunta	417	2 451	2 197	581
Etelä-Pohjanmaa	399	1 951	1 747	455
Pohjanmaa	692	1 763	1 502	804
Kouvolan hovioikeuspiiri	1 317	7 614	7 110	1 490
Hyvinkää	303	1 313	1 158	351
Kymenlaakso	340	2 061	1 911	415
Päijät-Häme	361	2 413	2 323	404
Etelä-Karjala	313	1 827	1 718	320
Rovaniemen hovioikeuspiiri	2 192	7 009	6 364	2 382
Lappi	453	1 586	1 357	522
Oulu	1 068	3 249	2 956	1 253
Ylivieska-Raahe	394	1 257	1 235	295
Kemi-Tornio	277	917	816	312

Liitetaulukko 2. Käräjäoikeuksissa ratkaistujen rikosasioiden käsittelyajat ratkaisukokoonpanon mukaan 2013

	Ratkaistut asiat yhteensä	Käsittelyaika käräjäoikeudessa alle 2 kk	Käsittelyaika käräjäoikeudessa 2-5 kk	Käsittelyaika käräjäoikeudessa 6-11 kk	Käsittelyaika käräjäoikeudessa 12 kk tai enemmän	Käsittelyaika käräjäoikeudessa keskimäärin, kk	Aika tekopäivästä käräjäoikeuden päätöspäivään keskimäärin, kk
Kokoonpanot yhteensä	60 720	30 150	22 475	5 499	2 596	3,5	10,8
Yhden tuomarin kokoonpano	39 197	16 915	15 520	4 556	2 206	4,1	12,9
Kolmen tuomarin kokoonpano	36	10	10	9	7	7,2	30,6
Lautamieskokoonpano	3 938	1 068	1 826	726	318	5,3	18,7
Sotilasasiain kokoonpano	116	34	60	17	5	4,0	9,6
Muu kokoonpano	48	23	11	5	9	6,1	29,0
Kirjallinen menettely	17 385	12 100	5 048	186	51	1,9	5,6

Liitetaulukko 3. Käräjäoikeuksissa vireillä olleet rikosasiat 2002–2013

Vuosi	Vuoden aikana saapuneet	Ratkaistu	Yhdistetty	Siirretty	Palautettu	Vireillä vuoden lopussa
2002	73 210	63 587	9 601	53	733	17 926
2003	73 210	64 504	6 868	61	643	18 125
2004	78 478	68 134	6 959	63	699	20 748
2005	76 071	67 748	7 224	73	680	19 843
2006	73 616	65 855	7 118	74	665	18 852
2007	72 719	66 472	6 129	74	805	17 480
2008	76 750	66 961	6 091	84	894	19 411
2009	73 203	66 518	5 640	86	769	18 686
2010	74 064	64 509	6 042	82	730	20 577
2011	72 002	64 479	6 091	90	666	20 412
2012	72 942	63 621	5 973	62	607	22 139
2013	68 150	60 720	5 998	72	584	21 950

Laatuseloste: Käräjäoikeuksien rikosasioiden ratkaisut

1. Tilastotietojen relevanssi

Käräjäoikeuksien rikosasioiden ratkaisut -tilastossa kuvataan vuoden aikana vireillä olleita ja ratkaistuja rikosoikeudellisia asioita alueittain ja asian laadun mukaan. Tilasto sisältää myös tiedot ratkaisun laadusta, ratkaisukokoonpanosta ja ratkaisuun kuluneesta ajasta rikoksittain ja käräjäoikeuksittain. Syyttäjien ja alioikeuksien rikosasioiden asianhallintajärjestelmään (Sakariin) kirjatuihin jutuista on saatavissa tiedot käsittelyketjun eri vaiheisiin kuluneesta ajasta – rikoksen tekopäivästä käräjäoikeuden ratkaisuun.

Työtili kuvaa vuoden aikana vireillä olleita juttuja, edelliseltä vuodelta siirtyneitä, vuoden aikana saapuneita, ratkaistuja ja seuraavaan vuoteen siirtyneitä asioita. Työtilissä esitetään lisäksi yhdistettyjen, siirrettyjen ja palautettujen juttujen lukumäärät.

Rikosasiat tulevat vireille yleensä silloin, kun syyttäjä toimittaa kirjallisen haastehakemuksen tuomioistuimen kansliaan. Joissakin tapauksissa syyttäjä voi myös antaa haasteen itse ja asia tulee vireille silloin, kun haaste annetaan tiedoksi vastaajalle. Rikosasioiden oikeudenkäyntimenettely vastaa pääperiaatteiltaan riita-asioiden käsittelyssä voimassa olevaa menettelyä.

Rikosasiat on tilastossa ryhmitelty varsinaisiin rikosasioihin, rikoslakirikoksiin ja muihin asioihin. Varsinaisia rikosasioita ovat rikoslakia tai muita lakeja ja asetuksia vastaan tehdyt rikokset, joista on säädetty jokin rangaistus.

Käräjäoikeuksissa otettiin 1.10.2006 käyttöön uusi **kirjallinen oikeudenkäyntimenettely** (Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 5a luku). Se on tavallista oikeudenkäyntiä yksinkertaisempi menettely ja siinä voidaan käsitellä tiettyjä syytetyn tunnustamia rikoksia. Kirjallisessa menettelyssä tuomari ratkaisee rikosasian kirjallisen materiaalin perusteella käräjäoikeuden kansliassa ilman pääkäsittelyä.

Kirjallisen menettelyn käytöllä pyritään tehostamaan rikosasiain käsittelyä ja saamaan siitä joustavampi ja tarkoituksenmukaisempi selvissä rikosjutuissa.

Kirjallista menettelyä voidaan soveltaa sellaisiin rikoksiin, joista on säädetty rangaistukseksi enintään kaksi vuotta vankeutta. Menettely on siten mahdollista lähes kaikissa tavallisissa ja lievissä rikoksissa. Esimerkiksi pahoinpity, törkeä rattijuopumus, varkaus ja kavallus voidaan ratkaista kirjallisesti, mikäli menettelyyn vaadittavat muut edellytykset täyttyvät.

Kirjallisen menettelyn käyttö edellyttää syytetyn sekä myös mahdollisen rikoksen uhrin suostumusta. Poliisi kysyy suostumuksen alustavasti jo esitutkinnassa. Syyttäjä ja käräjäoikeus selvittävät haasteen tiedoksiannon yhteydessä, tunnustaako syytetty teon ja suostuuko hän asian ratkaisemiseen kirjallisessa menettelyssä. Suostumuksen voi myös peruuttaa.

Kirjallisessa menettelyssä voidaan tuomita enintään yhdeksän kuukauden pituinen vankeusrangaistus. Jos syytetty tuomitaan yli kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen, hänelle on varattava mahdollisuus suullisen lausuman antamiseen.

Jos syytetty on teon tehdessään ollut alle 18-vuotias, juttua ei voida käsitellä kirjallisessa menettelyssä.

Käräjäoikeuksissa on vuoden 2009 alusta vähennetty **lautamieskokoonpanon** käyttöä siten, että lautamiehet osallistuvat vain vakavampien ja yhteiskunnallisesti merkittävimpien rikosten käsittelemiseen (Oikeudenkäymiskaari 2. luku). Tämä näkyy tilastossa vuodesta 2009 alkaen tuomarikokoonpanossa käsiteltyjen asioiden kasvuna ja lautamieskokoonpanossa käsiteltyjen asioiden vähentymisenä.

Tilastoyksikkönä Käräjäoikeuksien ratkaisut -tilastossa on asia. Jos asiassa on useampia rikoksia, niistä valitaan törkein rikos.

Tilastossa käytetään vuoden lopussa voimassa olevaa alue- ja asialuokitusta. Asialuokituksena käytetään [kolminumeroista rikosnimikkeistöä](#). Tilaston aihealueella ei ole käytössä kansainvälisiä standardeja.

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja (Laki tilastokeskuksesta 24.1.1992/48). Näihin kuuluvat myös oikeustilastot. Tilastokeskuksen työjärjestys määrittää Väestö- ja elinolotilastot oikeudellisia oloja kuvaavien tilastojen tekijäksi (Tilastokeskuksen työjärjestys, TK-00-1497-12).

Tietoja käytetään käräjäoikeuksien rikosasioita kuvaavan tilaston laadintaan. Tilasto on osa tuomioistuinten toimintaa ja oikeusoloja kuvaavia tilastoja Suomessa. Pääasiallisia käyttäjiä ovat oikeushallinto, media ja tutkijat.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisaineistoon. Tilaston perusaineisto on saatu oikeushallinnon ylläpitämästä syyttäjien ja alioikeuksien rikosasioiden asianhallintajärjestelmästä, josta käytetään lyhennettä Sakari.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilastossa ovat kaikki vuoden aikana käräjäoikeuksissa vireillä olleet rikosasiat, jotka on kirjattu Sakariin. Aineistolle tehdään Tilastokeskuksessa tarkastus- ja loogisuusajoja ja tarvittaessa tiedonantajalle lisäkyselyjä. Aineistoa aina myös verrataan aiempiin vastaaviin tilastoihin ja muihin tietolähteisiin. Mahdolliset havaitut virheet ja puutteet korjataan lopulliseen tilastoaineistoon.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilasto tuotetaan vuosittain. Tilastovuotena on kalenterivuosi. Perusaineisto poimitaan tilastovuotta seuraavan vuoden tammikuun loppupuolella ja tiedot julkaistaan saman kevään aikana. Julkaistut tiedot ovat lopullisia. Tilastokeskuksen julkistamiskalenterin verkko-osoite on <http://tilastokeskus.fi/ajk/julkistamiskalenteri/index.html#?langs=fi>

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tietoja käräjäoikeuksien ratkaisemista rikosasioista on saatavissa tilaston [kotisivulta](#) Tilastokeskuksen verkkosivuilta, [maksuttomasta StatFin-tietopalvelusta](#) sekä vuoteen 2009 asti ilmestyneestä Oikeustilastollisesta vuosikirjasta. Tarkempia tietoja voi kysellä myös suoraan Tilastokeskuksen oikeustilastoista.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastojen vertailtavuuteen vaikuttavat lainmuutokset sekä Sakarin käyttöönotto vaiheittain. Vuoteen 1999 asti tiedot käräjäoikeuksien ratkaisemista rikosasioista saatiin rikosdiarista ja vuosina 2000–2003 Sakarista sekä RD2000 diarista. RD2000 diarista ei saatu kaikkia samoja tietoja kuin Sakarista, joten tiedot ovat osittain puutteellisia niiden juttujen osalta, jotka olivat vanhassa rikosdiarissa. Esimerkiksi tiedot esitutkintaan, syyteharkintaan ja koko rikosprosessiin kuluneesta ajasta saadaan vain Sakariin kirjatuihin jutuista. Vuodesta 2004 lähtien tilastot on tehty Sakariin kirjatuihin jutuista.

Käräjäoikeuksien toimialueet eli tuomiopiirit muuttuivat 1.1.2010. Tuolloin aloitti toimintansa 27 käräjäoikeutta aiemman 51 sijaan. Osa vanhoista käräjäoikeuksista säilyi ennallaan, mutta suurimmassa osassa sekä nimi että toimialue muuttuivat. Uudet käräjäoikeuksien toimialueet noudattavat pääasiassa maakuntarajoja. Uudet käräjäoikeudet on lueteltu laissa käräjäoikeuslain muuttamisesta ([1751/2009](#)). Käräjäoikeuksien kanslioiden ja istuntopaikkojen sijainnit säädetään oikeusministeriön asetuksessa 454/2009 (muut. 1776/2009 ja 1385/2010).

Tilastokeskuksen käräjäoikeuksien toiminnan tilastoinnissa käytetään voimassaolevaa alue- ja asialuokitusta. Aikasarjat käräjäoikeuksista on muutettu vastaamaan vuoden 2010 käräjäoikeusluokitusta. Tilastokeskuksen PX-Web StatFin-tietokannassa aikasarja uudella käräjäoikeusluokituksella alkaa vuodesta 2009. Vanhalla käräjäoikeusluokituksella on mahdollista saada tietoja vuosilta 2002–2009.

PX-Web Statfin-tietokantataulukossa on vuosilta 2009–2013 KO:n kokoonpanotiedot -osiossa valittavissa tiedot “Yhden tuomarin kokoonpano” ja “Kolmen tuomarin kokoonpano”. Vuosien 2002–2008 osalta tuomarikokoonpanotiedot esitetään yhdistettyinä.

Rikosten käsittelyaikatiedot PX-Web-tietokantataulukoissa sisältävät ”Käsittelyaika tuntematon” -kentissä lukumäärätietoja, jotka ovat pääosin rikosluokituksen lohkoon ”I Muut asiat” sisältyviä asioita. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi lähestymiskieltoasia ja vangin muutoksenhakuasia. Näistä asioista on saatavissa käräjäoikeuden keskimääräiset käsittelyajat.

Vuoden 2013 tilastoaineistossa on otettu käyttöön uusi ratkaisulaji ”Ratkaistu rikostuomiosovelluksessa (Ritu)”. Käräjäoikeuksien rikosasioiden ratkaisut -tilaston lähderekisteriin, Sakariin, tiedot ovat tulleet ennen vuotta 2013 ns. tuomiolauselmajärjestelmästä. Vuoden 2013 aikana rikostuomiosovellus (ns. Ritu-sovellus) korvasi tuomiolauselmajärjestelmän. Vuoden 2013 tilastodata sisältää asioita molemmista järjestelmistä. Rikostuomiosovelluksesta siirtyneillä asioilla ei ole kaikkia samoja muuttujatietoja kuin tuomiolauselmajärjestelmästä siirtyneillä asioilla. Kaikilla rikostuomiosovelluksesta siirtyneillä asioilla ei ole täsmäntävää ratkaisulajitietoa, ts. tietoa siitä, onko asia hyväksytty, hylätty, syyte jätetty tutkimatta, syytteistä luovuttu, jätetty sillensä, kumottu, asialla muu ratkaisu tai asian ratkaisu on tuntematon. Tämä näkyy erityisesti PX-Web-tietokantataulukoissa, ja vaikuttaa vuoden 2013 lukujen aikasarjavertailuihin.

7. Yhtenäisyys

Tilastossa käytetyt asia- ja käräjäoikeusluokitus löytyvät Tilastokeskuksen PX-Web StatFin-tietokantapalvelusta. Kolminumeroinen rikosnimikkeistö on myös Tilastokeskuksen luokitus-palvelussa suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi osoitteessa:

http://tilastokeskus.fi/tk/tt/luokitukset/index_muut.html.

Lisätietoja

Heli Hiltunen 029 551 3314

Vastaava tilastojohtaja:

Riitta Harala

oikeus@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Oikeustilastot, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

*Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi*

*Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi*

*ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1798-2316 (pdf)*